

Riigikogu õiguskomisjoni istungi protokoll nr 73

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 14. aprill 2025

Algus 11.15, lõpp 11.48

Juhataja: Andre Hanimägi (esimees)

Protokollija: Selena Eenmaa (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Anti Haugas, Maria Jufereva-Skuratovski, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Priit Sibul, Kadri Tali (Stig Rästa asendusliige), Madis Timpson, Vilja Toomast, Varro Vooglaid

Komisjoni ametnikud: Raini Laide (nõunik-sekretariaadijuhataja), Linnar Liivamägi (nõunik)

Puudusid: Madis Kallas ja Jaanus Karilaid

Kutsutud: Justiits- ja Digiministeeriumi karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Martin Ziehr (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud tööalases Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduse ja rahvusvahelise sanktsiooni seaduse täiendamise seaduse (liidu piiravate meetmete direktiiv) eelnõu (584 SE) teise ja kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Valdo Randpere kommenteeris seoses liikmetele saadetud nädala töökavaga, et tema hinnangul võiks õiguskomisjoni istungid toimuda aktuaalsete temade arutamiseks sagedamini.

Andre Hanimägi nõustus ning sõnas, et liikmete ettepanekud komisjoni töökava täiendamise osas on alati teretulnud. Tuleb märkida, et Vabariigi Valitsusest on õiguskomisjoni praegu menetlusse tulnud väga vähe eelnõusid. Samas on kindlasti erinevaid küsimusi, mida komisjon võiks arutada ning ta on esimehena koostanud ka kava järgnevateks aruteludeks, sh näiteks äsja valitud peaprokuröri, notaritega.

Valdo Randpere andis esimehele üle avalduse, millega allakirjutanud õiguskomisjoni liikmed Valdo Randpere, Maria Jufereva-Skuratovski, Madis Timpson, Anti Haugas ja Vilja Toomast kutsuvad tagasi õiguskomisjoni esimehe Andre Hanimäe alates 14. aprillist 2025. a.

Andre Hanimägi võttis avalduse vastu. Ta märkis, et kui komisjoni esimees või aseesimees ei nõua avalduses tehtud ettepaneku osas praegu kiiremat otsustamist, saab küsimust arutada

ülejärgmisel istungil. Esimees lisas veel, et tema kindlasti ei hoia oma positsioonist nn kümne küünega kinni, kuna leiab, et see on poliitiliselt vale. Ta uuris veel, kas avaldusele on juurde lisatud põhjendusi.

Valdo Randpere tegi ettepaneku täiendada komisjoni liikmetele saadetud nädala töökava teisipäevase istungiga, et arutada tagasikutsumise avaldust ja selle põhjusi siis.

Andre Hanimägi märkis, et ei pea ainuüksi selle punkti arutamiseks komisjoni istungi kokkukutsumist vajalikuks, kuid kui komisjoni liikmetel on selleks soovi, siis on see võimalik. Ta rõhutas, et tema ei hakka seda protsessi kuidagi venitama ning tal oli juba järgmisele nädalale planeeritud esmaspäevase korralise istungi raames uue esimehe valimised. Esimees pani Valdo Randpere tehtud päevakorra täiendamise ettepaneku hääletusele (poolt 6: Anti Haugas, Maria Jufereva-Skuratovski, Valdo Randpere, Kadri Tali, Madis Timpson, Vilja Toomast; vastu 4: Andre Hanimägi, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Priit Sibul, Varro Vooglaid; erapooletuid 0) ning tegi seejärel ettepaneku kinnitada täiendatud nädala töökava.

Riigikogu õiguskomisjoni nädala (14.04.2025-20.04.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 14.04.2025 kell 11.15

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduse ja rahvusvahelise sanktsiooni seaduse täiendamise seaduse (liidu piiravate meetmete direktiiv) eelnõu (584 SE) teise ja kolmanda lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 15.04.2025 kell 14.00

1. Õiguskomisjoni esimehe tagasikutsumine avalduse arutelu
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Maria Jufereva-Skuratovski, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Priit Sibul, Kadri Tali, Madis Timpson, Vilja Toomast, Varro Vooglaid).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduse ja rahvusvahelise sanktsiooni seaduse täiendamise seadus (liidu piiravate meetmete direktiiv) eelnõu (584 SE) teise ja kolmanda lugemise ettevalmistamine

Andre Hanimägi andis sõna Justiits- ja Digiministeeriumi esindajale Martin Ziehrile.

Martin Ziehr sõnas, et eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Liidu (EL) direktiiv 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi. EL direktiivi ülevõtmise tähtaeg on käesoleva aasta 20. mai. Direktiiviga tuleneb sisuline muudatus, millega laiendatakse tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduses (TÕRTKS) sätestatud tegevusvaldkondade loetelu liidu piiravate meetmetega ehk teavitaja kaitse laieneb ka neile, kes teavitavad rahvusvaheliste sanktsioonide rikkumistest.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart uuris, kuidas on hakanud seoses eelnevalt nn vilepuhuja direktiivi 2019/1937 kitsamalt ülevõtmisega vastu võetud TÕRTKS praktikas tööle.

Martin Ziehr vastas, et tema ei olnud nimetatud direktiivi ülevõtmisel vastutav nõunik, kuid tuleb märkida, et TÕRTKS jõustus alles 2024. aasta septembris ning seejuures anti täiendavalt eraõiguslikele isikutele tähtaeg teavituskanalite loomiseks käesoleva aasta 1. jaanuarini. See tähendab, et süsteem ei ole saanud seaduse tasandil veel piisavalt kaua kehtida ning on pigem ennatlik hinnata selle kasutuse ulatust. M. Ziehr märkis, et varasema praktika kohaselt olid aga Eestis juba teatud institutsioonid, kes sellist mehhanismi ka enne kõnealuse seaduse vastuvõtmist kasutasid, sh näiteks Finantsinspektsioon, kelle teavituskanalile rikkumistest sadakond ka teavitati.

Priit Sibul palus täpsustada, kas kõnealuse direktiivi näol on tegemist järgmise direktiiviga, mitte esialgse nn vilepuhuja direktiiviga. Lisaks uuris, mis juhtub siis, kui 20. maiks seda direktiivi üle ei võeta.

Martin Ziehr selgitas, et see on teine direktiiv, millega määratletakse EL piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegusid ning selle ülevõtmisega muudetakse Eesti õiguses TÕRTKS esialgset kohaldamisala loetelu rahvusvaheliste sanktsioonide rikkumistest teavitamise kaitsega. Kui direktiivi tähtjaks üle ei võeta, võib Eestile tulla rikkumismenetlus.

Andre Hanimägi sõnas, et eelnõu ajakriitilisuse tõttu on ettepanek teha õiguskomisjoni poolt muudatusettepanek sõnastada eelnõus § 3 seaduse jõustumine „Käesolev seadus jõustub 2025. aasta 20. mail“ ümber nii, et „Käesolev seadus jõustub Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval.“ Komisjon nõustus muudatusettepanekuga konsensuslikult.

Esimees sõnas, et kuna eelnõule oli komisjonis esimese lugemise ettevalmistamise käigus määratud juhtivkomisjoni esindajaks liige, kes ei kuulu täna enam õiguskomisjoni, tuleb täna eelnõule määrata ka uus esindaja. Kuna komisjoni liikmed ei avaldanud selleks soovi, määrati uueks eelnõu 584 SE juhtivkomisjoni esindajaks komisjoni esimees Andre Hanimägi.

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 22.04.2025 (konsensus: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Maria Jufereva-Skuratovski, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Priit Sibul, Kadri Tali, Madis Timpson, Vilja Toomast, Varro Vooglaid).

2.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (poolt 7: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Maria Jufereva-Skuratovski, Valdo Randpere, Kadri Tali, Madis Timpson, Vilja Toomast; vastu 3: Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Priit Sibul, Varro Vooglaid; erapooletuid 0).

2.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 24.04.2025 (konsensus: Andre Hanimägi, Anti Haugas, Maria Jufereva-Skuratovski, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Valdo Randpere, Priit Sibul, Kadri Tali, Madis Timpson, Vilja Toomast, Varro Vooglaid).

3. Info ja muud küsimused

Anti Haugas tegi ettepaneku komisjoni esimehele kutsuda täna kell 11.45 kokku erakorraline õiguskomisjoni istung, mille päevakorras võiks olla praegu teispäevaks kinnitatud arutelu seoses õiguskomisjoni esimehe tagasikutsumise avaldusega. Kui nii otsustatakse ja päevakorrapunkt saab arutatud, võiks komisjon teispäevase istungi ära jätta.

Andre Hanimägi sõnas, et ettepanek on arusaadav, kuid Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (RKKTS) järgi kutsub komisjoni erakorralised istungid kokku komisjoni esimees ning hetkel

tema selleks sel viisil põhjust ei näe.

Anastassia Kovalenko-Kõlvart sõnas, et astub komisjoni rutiinse töö jätkumise eesmärgil õiguskomisjoni aseesimehe kohalt tagasi, et saaks RKKTS alusel korraldada järgmisel komisjoni istungil ehk 15. aprillil uued esimehe ja aseesimehe valimised.

(allkirjastatud digitaalselt)
Andre Hanimägi
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Selena Eenmaa
protokollija